

TIEDÄ JA TOIMI

Kunta lasten ja nuorten tupakoimattomuuden tukena

Yhteistyö turvaa savuttomat kasvu- ja kehitysympäristöt

Lasten ja nuorten terveys strategiseksi painopistealueeksi

Terveydenhuoltolaki velvoittaa kuntaa asettamaan paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet sekä määrittelemään niitä tukevat toimenpiteet. Tavoitteet ja toimenpiteet lasten ja nuorten tupakoimattomuuden edistämiseksi sekä passiivisen tupakansavuallistuksen vähentämiseksi ovat olennainen osa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. **Valmiita toimenpide-ehdotuksia kunnalle on kerätty julkaisuun *Lasten ja nuorten tupakoimattomuuden edistäminen – Yhteinen vastuamme*.**

Tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen seurantaan ja arviointiin tarvitaan luotettavaa tietoa terveystottumuksista eri väestöryhmissä. Sitä tarjoavat kunta- ja aluetasolla www.sotkanet.fi ja www.terveytemme.fi tietopalvelut. Kansallisten tietopalveluiden rinnalla kannattaa hyödyntää kunnan omia tilastointi- ja palautejärjestelmiä.

Monia keinoja edistää lasten ja nuorten tupakoimattomuutta

Kunnalla on perheen ohella parhaat mahdollisuudet tukea lasten ja nuorten tupakoimattomuutta. Kunnan hallintokunnat tuottavat lapsille, nuorille ja perheille palveluita. Kunta omistaa, hallitsee tai ylläpitää lähes kaikkia lasten ja nuorten elinympäristöjä. Kunnan työntekijät kohtaavat eri yhteyksissä lähes jokaisen kunnassa asuvan lapsen ja nuoren, näyttäen omalla toiminnallaan ja asennoitumisellaan esimerkkiä tupakoinnin suhteen.

Terveys 2015 -ohjelman periaatteiden mukaan lasten ja nuorten tupakoimattomuuden edistäminen kunnassa koostuu eri hallintokuntien toimenpiteistä. Erityisen hyvät vaikutusmahdollisuudet kunnalla on sosi-aali- ja terveystoimessa, sivistystoimessa ja vapaa-ajan toimessa. Tiedotus, koulutus, valvonta sekä vieroituspalvelutarjonta toteutetaan parhaiten eri toimijoiden paikallisena tai seutukunnallisena yhteistyönä. Kunnan julistautuminen savuttomaksi luo vahvan perustan toiminnalle.

Kuntatoimijoille keskeistä:

- perheiden savuttomuuden tuki neuvoloista työterveys-huoltoon
- lakisääteisten tupakointikieltojen valvonta erityisesti kouluissa ja oppilaitoksissa
- tupakkatuotteiden myynnin ja välittämisen estäminen alaikäisille
- matalan kynnyksen vieroituspalvelut tupakoiville nuorille
- kuntatyönantajan savuttomuus – tupakointi ei kuulu lasten ja nuorten parissa työskentelevien työaikaan
- työntekijöiden tiedotus ja koulutus tupakoinnin ehkäisystä sekä tupakasta vieroituksesta
- savuttomuuden edellyttäminen alueen kolmannen sektorin toimijoilta rahoitusperusteissa ja tilojen vuokra- ja käyttösopimuksissa.

Valvonnassa painotetaan lasten ja nuorten suojelua

Tupakkalain 14 a §:n mukaan kunta valvoo alueellaan tupakkalain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Kunnan alueella tupakkalain mukaisista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä toimielin, yleensä ympäristöterveydenhuollon valvonnasta vastaava viranomainen.

Valtakunnallisessa tupakkalain valvontaohjelmassa vuosina 2012–2014 tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonnassa painopisteenä ovat tupakkalain 12 §:ssä mainitut koulut, oppilaitokset ja alaikäisille tarkoitettut tilat. Myyntipaikkojen valvonnassa painotetaan vuosina 2011–2012 myyntilupia sekä koulujen ja oppilaitosten läheisyydessä olevia myyntipaikkoja. Painopistettä voidaan paikallisen riskiarvioinnin perusteella laajentaa muihin myyntipaikkoihin.

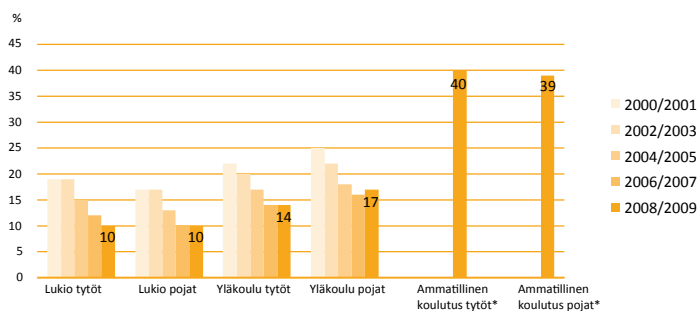
Paikallinen alkoholipolitiikka (PAKKA) -hankkeen toimintamalli toimii hyvänä perustana myös tupakkatuotteiden saatavuuden säätelyn ja valvonnan kehittämistyössä sekä sen liittämässä paikalliseen ehkäisevään työhön.

Tupakoinnin ehkäisy kaventaa terveyseroja ja säästää kuluja

Tupakoinnin aiheuttamat kulut ja ennenaikaiset kuolemat ovat ehkäistävissä. Suomessa kuolee vuosittain noin 5 000–6 000 ihmistä tupakoinnista johtuviin sairauksiin. Alkoholi ja tupakointi selittävät puolet heikommassa ja paremmassa asemassa olevien väestöryhmien välisistä terveyseroista. Tupakkasairauksien välittömät hoitokustannukset olivat Suomessa esimerkiksi vuonna 2004 noin 246 miljoonaa euroa. Tupakoiva työntekijä maksaa työnantajalle vuodessa noin 2 000–3 000 euroa ylimääräistä muun muassa sairauspoissaolojen takia.

Valtaosa nuoristamme on tupakoimattomia. Tupakointi on kuitenkin yleistä erityisesti heikosti koulussa menestyvillä, lastensuojelulaitoksiin sijoitetuilla, vain peruskoulun suorittaneilla sekä toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskelevilla. Nuuskankäyttö on joukkueurheilua harrastavilla nuorilla yleisempää kuin muilla nuorilla, ja käytössä on alueellisia eroja. Terveystieteiden mukaisissa tavoitteissa ja toimenpiteissä kunnan tulee huomioida omalla alueella erityistoimia vaativat kohderyhmät.

Päivittäin tupakoivien osuudet eri oppilaitoksissa

Lähde: Kouluterveyskysely. *Kysely aloitettu toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2008.

Lisää tietoa:

Lasten ja nuorten tupakoimattomuuden edistäminen – Yhteinen vastuumme. Toimintasuosituksen lasten ja nuorten terveyden ja tupakoimattomuuden edistämiseksi Suomessa vuosina 2010–2013. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:58.

www.thl.fi/tupakka

www.thl.fi/neuvoa-antavat
(tietoa mm. PAKKA-toimintamallista)

www.valvira.fi → Tupakka

www.ttl.fi → Terveys ja työkyky

Yhteystiedot:

hanna.ollila@thl.fi

